

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Styret i SPAREBANK 1 ØSTLANDET
Postboks 203
2302 HAMAR

Vår referanse
24/21905

27.11.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn 11. og 12. mars 2025 i SpareBank 1 Østlandet. Formålet med tilsynet var å vurdere bankens system for intern virksomhets- og risikostyring. Finanstilsynet vurderte særlig bankens prosesser for å etablere og revidere risikostrategi, risikoappetitt og den løpende rapporteringen og oppfølgingen av risikoprofilen. Videre ble styrets involvering og oppfølging av den daglige ledelsen vurdert. Denne tilsynsrapporten bygger på Finanstilsynets foreløpige rapport fra 11. juni 2025 og styrets kommentar til denne fra 25. september 2025.

2 Finanstilsynets oppsummering

Finanstilsynets overordnede vurdering er at banken har etablert et styringsrammeverk som i hovedsak er tilpasset virksomheten, men at det på noen områder bør styrkes fremover. Videreutvikling av risikoappetitrammeverk og rapportering av risiko og etterlevelse bør ha som mål å engasjere styret og ledelsen til diskusjon om risikonivå, også fremoverskuende. Kontrollfunksjonene for risikostyring og etterlevelse bør i større grad involvere seg i diskusjoner om vesentlige risikoeksponeringer, både om samlet risikonivå og om store enkelteksponeringer, herunder kreditteksponeringer. Videre bør styret involveres tidligere i arbeidet med strategi og risikoappetitt, og bankens styring av eierinteresser og eierrisiko bør styrkes.

3 Finanstilsynets vurderinger

3.1 Forhold knyttet til styret og ledelsen

3.1.1 Styrets ansvar

Forvaltnings- og tilsynsansvaret

Styret har ansvar for forvaltningen av foretaket samt å føre tilsyn med den daglige ledelsen og med foretakets virksomhet for øvrig, herunder fastsette instruks for daglig leder og sørge for at daglig leder regelmessig gir styret underretning om foretakets virksomhet med mer (finansforetaksloven § 8-6). Styrets ansvar for å føre tilsyn med den daglige ledelsen innebærer også at styret ved behov utfordrer ledelsens løpende rapportering, beslutninger og vurderinger. Finanstilsynet forventer at dokumentasjon av styrets vurderinger og beslutninger i styre- og utvalgsprotokoller er tilstrekkelig til at vurderingene i ettertid kan ettergås, samt at det fremkommer av protokollene dersom styret har utfordret administrasjonen eller medlemmer har uttrykt et syn som avviker fra flertallets.

Finanstilsynet mener at protokoller fra styrets og styreutvalgenes møter i hovedsak er tilstrekkelig utfyllende til at utenforstående kan sette seg inn i forhold som har blitt diskutert og til å få innsikt i tilfeller der medlemmer har uttrykt et annet syn enn flertallsbeslutningen. Med basis i samtaler

under tilsynsbesøket og protokoller fra møter i begge utvalgene samt fra styremøtene, er Finanstilsynets inntrykk at styret og utvalgene fungerer tilfredsstillende.

Styrets egenevaluering

Styret skal minst årlig vurdere eget arbeid og egen kompetanse knyttet til foretakets risikostyring og internkontroll (CRR/CRD-forskriften § 35 fjerde ledd). Finanstilsynet forventer at det legges vekt på å diskutere både individuell og kollektiv egnethet, samt at resultatene fra evalueringen medfører konkrete tiltak om nødvendig.

Styret gjennomfører årlig en standardisert spørreundersøkelse der hvert enkelt styremedlem anonymt skal besvare en rekke spørsmål om ulike temaer som dreier seg om styrets og den enkeltes arbeid og kompetanse. Styret drøfter resultatene av undersøkelsen. Etter hvert styremøte har styret også satt av tid til samtale med konsernsjef uten andre fra administrasjonen til stede, samt egentid for styret til å evaluere gjennomføringen av møtet. Styresekretær har som regel samtale med nye styremedlemmer for å gi en innføring i både praktiske, og ved behov, ulike faglige forhold rundt styrevervet. Nye styremedlemmer får også tilbud om opplæring i rollen. I tillegg er det faglig påfyll for alle under årlige fagdager og styreseminarer, og eksempler på mer omfattende kurs om aktuelle temaer, blant annet om nye krav til bærekraftsrapportering.

Finanstilsynet noterer at det, med grunnlag i egenevalueringen, gjennomføres ulike tiltak for å styrke styrets kompetanse, men mener at det bør utarbeides mer konkrete planer, også for enkelte medlemmer ved behov, slik at det blir mer forpliktende å gjennomføre kompetansehevende tiltak når slike behov er avdekket. Finanstilsynet vurderer at gjennomføringen av styrets egentid og tid med konsernsjef etter hvert styremøte er en god praksis, herunder for å tydeliggjøre rollefordelingen mellom styret og daglig leder.

Av styrets svarbrev fremgår at det ikke er etablert konkrete forpliktende opplæringsplaner, men at styret vurderer at de etablerte strukturene for kompetanseoppbygging er hensiktsmessige.

3.1.2 Daglig leders ansvar

Daglig leder skal stå for den daglige ledelsen av foretakets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt. Daglig leder har særskilt ansvar for å videreformidle den fastsatte "tonen fra toppen" når det gjelder regeletterlevelse generelt og holdninger, adferd og kultur i foretaket. Blant daglig leders oppgaver (finansforetaksloven § 8-11 tredje ledd) inngår også å fastsette instruksjoner som angir ansvarsforhold, arbeidsoppgaver og fullmakter, samt rapporterings- og saksbehandlingsregler for de ansatte.

I flere av samtalene under tilsynsbesøket ble det vist til at konsernsjefen setter en tydelig retning fra toppen og kommuniserer tydelige krav og forventninger som følges opp jevnlig. Konsernsjefen viste selv til at hun har prioritert å besøke alle bankkontorer i løpet av den første perioden som øverste leder i konsernet, og at hun er bevisst viktigheten av å kommunisere til, og med de ansatte i banken. Konsernsjefen uttrykte også viktigheten av at det praktiseres en tydelig og konsekvent rollefordeling mellom styret og daglig ledelse. Finanstilsynet noterte også at konserndirektørene i bankens konsernledelse har oppdaterte stillingsbeskrivelser som vurderes å være spesifikke for den enkeltes ansvarsområde.

Finanstilsynets inntrykk fra tilsynsbesøket er at konsernsjefen har iverksatt endringer og aktiviteter som har som ambisjon å sikre mer systematisk arbeid med utvikling, forbedring og forenkling i virksomheten.

3.1.3 Egnethet

For å sikre at virksomheten styres forsvarlig, skal det samlede styret og hvert enkelt medlem samt faktiske ledere og andre nøkkelpersoner være egnet til å oppfylle forvaltnings- og tilsynspliktene som følger av regelverket. Det stilles krav til faglige kvalifikasjoner og erfaring. Finanstilsynet understreker viktigheten av at styremedlemmene også har nødvendige personlige kvalifikasjoner som sikrer at medlemmene i tilstrekkelig grad kan utfordre og føre tilsyn med de beslutningene som treffes av foretakets daglige ledelse (finansforetaksforskriften § 9-2 femte ledd). I vurderingen

av egnethet skal det også vurderes om den enkelte kan avse tilstrekkelig tid til å utøve vervet. Foretaket skal gjøre en konkret vurdering av personkretsen som skal egnethetsvurderes og jevnlig påse at disse personene oppfyller kravene til egnethet. Til dette formålet skal det være etablert hensiktsmessige retningslinjer og rutiner, se rundskriv 3/2023 Vurdering av egnethetskrav.

Banken har utarbeidet Policy for egnethetsvurderinger for SpareBank 1 Østlandet med datterselskaper og supplerende rutiner i de enkelte foretakene for å utdype hvem som skal egnethetsvurderes og hvordan vurderingen skal gjennomføres. Ansvar for å følge opp at gjennomføringen skjer i tråd med vedtatte retningslinjer og rutine er lagt til juridisk avdeling som også har kontakten med valgkomiteen. Valgkomiteen har innsikt i resultatene fra styrets egenevaluering og gjennomfører årlig en samtale med hvert av styremedlemmene som en del av grunnlaget for å vurdere behovet for endringer i styrets sammensetning.

Finanstilsynet vurderer at etablerte retningslinjer og rutiner fremstår som tilstrekkelige.

3.2 Organisering og ansvarsforhold

3.2.1 Styling av eierrisiko og eierinteressene i SpareBank 1-alliansen

Finansforetak skal ha en klar organisasjonsstruktur og ansvarsfordeling samt klare og hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger (finansforetaksloven § 13-5 første ledd). Oppgaver og tjenester som foretaket har utkontraktert til annen part må følges opp gjennom foretakets styrings- og kontrollordninger, også når oppdragstaker er et foretak som er deleid.

En vesentlig del av konsernets virksomhet foregår i andre foretak enn de banken har direkte styring og kontroll med. Ut over egne datterselskaper, har banken gjennom tilhørigheten til SpareBank 1-alliansen omfattende interesser i en rekke deleide selskaper. Formålet med investeringer og samarbeidsforhold er ulike. Overordnet handler det om å øke lønnsomheten ved å styrke tilbudet til kundene, gjennom styrket utviklingsevne og konkurransekraft. Banken har høy grad av avhengighet til flere av disse virksomhetene. Finanstilsynet vurderer at samarbeidet i SpareBank 1-alliansen er en helt sentral del av bankens forretningsmodell som også legger føringer for strategier, tjenestetilbud, systemutvikling, drift og merkevare. SpareBank 1 Utvikling AS er helt sentral i bankens IKT-virksomhet.

Finanstilsynet har merket seg at ledelsen og styret erkjenner at det er behov for økt oppmerksomhet om styringen med eierskapet i felleskontrollerte virksomheter for at banken skal kunne ivareta sine interesser best mulig. En rekke medarbeidere på ulike nivåer bruker mye tid på arbeid i alliansefora med mål om å utvikle samarbeidet og leveransene til bankene. Finanstilsynet har notert seg at banken nå har økt oppmerksomhet på at ressursinnsatsen fra bankens side skal være effektiv.

Banken har et omfattende styringsdokument (Policy for eierstyring) som ble vedtatt av styret 8. mai 2024. Her angis individuelt fastsatte avkastningskrav til investert kapital i andre selskaper samt eierstyringsprinsipper. Det skal sikre samsvar med konsernets strategi og det arbeidet som utføres i selskapene. Banken skal utøve eierskapet primært gjennom styrerepresentasjon, generalforsamling, virksomhetsgjennomganger og eiermøter for så vidt gjelder alliansesamarbeidet. Policyen angir visse prinsipper for foretakenes utbytte, kapitalisering og finansiering.

Finanstilsynet mener bankens eierpolicy redegjør utførlig for det enkelte foretak som er omfattet av policyen, men peker på at banken mangler en risikobasert tilnærming til aggregert risikoappetitt for eierrisiko og en hensiktsmessig måling av denne. Finanstilsynet mener banken bør videreutvikle sin policy for eierstyring og eierrisiko, herunder etablere sammenheng med vedtatt risikoappetitt. Banken bør også innarbeide stresstest som del av overvåkingen og oppfølgingen av eksponeringen mot eierrisiko.

Finanstilsynet har notert seg at flere banker i SpareBank 1-alliansen nå har etablert seg i SpareBank 1 Østlandets markedsområde. Fortsatt har banken størst markedsandel av alliansebankene i Oslo. Merkevaren SpareBank 1 gir ikke lenger SpareBank 1 Østlandet en særlig

identitet overfor mulige kunder i sitt markedsområde. Endringer i konkurransebildet og etablering av nye bankkonstellasjoner vil kunne påvirke de etablerte samarbeidsarenaene. Finanstilsynet mener dette krever at styret og bankens ledelse bruker mer tid på konsernets forretningsmodell, strategi og eierskapsstyring i tiden fremover.

Fra styrets svar fremgår det at Finanstilsynets kommentarer er hensyntatt i det pågående arbeidet med en ny konsernstrategi for Sparebank 1 Østlandet, gjeldende fra 2026.

3.2.2 Interne kontrollfunksjoner

Finansforetak skal ha interne kontrollfunksjoner med ansvar for risikostyring, etterlevelse og internrevisjon (finansforetaksloven § 13-5 (2)). Styret skal sikre at foretakets kontrollfunksjoner kan ivareta sine arbeidsoppgaver effektivt og uavhengig av de operative funksjonene (CRR/CRD-forskriften § 35 tredje ledd). Dette innebærer at funksjonene må organiseres på tilstrekkelig høyt nivå, ha tilstrekkelige ressurser og ledes av personer med erfaring og kvalifikasjoner som sikrer at de er egnet til å fylle rollen.

Banken har etablert interne kontrollfunksjoner for risikostyring og etterlevelse. Internrevisjonen i banken er utkontraktert til PwC og utøves etter instruks vedtatt av styret. Risikostyring og Compliance ledes av konserndirektør/CRO som rapporterer til konsernsjef og med mulighet til å rapportere direkte til styret. Leder Compliance (CCO) er organisert under CRO, og med faglig rapporteringslinje direkte til konsernsjef. Ved behov har både CRO og CCO mulighet til å eskalere forhold direkte til styret, og begge møter jevnlig i styret og i styrets risikoutvalg for å presentere risikovurderinger og andre relevante forhold. Antall ansatte i både Risikostyring og Compliance har økt den senere tiden, og Risikostyring vil bli ytterligere styrket den nærmeste tiden. Styret har vedtatt dokumentet "Målbilde og mandat for risikostyrings- og compliancefunksjonene" som utfyller og er vedlegg til de respektive ledernes stillingsinstrukser. Finanstilsynet noterer fra risikostrategidokumentet og samtalene under tilsynsmøtet at risikostyringsfunksjon ikke deltar i kredittutvalget, et rådgivende organ for daglig leder med ansvar for blant annet å vurdere og avdekke risiko i kredittsakene som behandles. Risikostyringsfunksjonen skal i henhold til risikostrategidokumentet ha anledning til å tiltre kredittutvalget i behandlingen av kredittsaker av vesentlig betydning for konsernets risikoeksponering. I mandatet til risikostyringsfunksjonen fremgår det at ansvaret innebærer å utfordre i forhold til risikotaking samt å videreutvikle rammeverket for overordnet og helhetlig risikostyring.

Finanstilsynets forståelse er at avdeling Kreditt, ledet av kredittsjef, har oppgaven med å utfordre og veilede i kredittsakene, og at risikostyringsfunksjonen hovedsakelig overvåker at samlet eksponering er i tråd med vedtatte rammer. Finanstilsynet mener at risikostyringsfunksjonen må ha et fremoverskuende perspektiv, og derfor bør involveres mer i diskusjoner om risikoeksponeringer av vesentlig betydning for konsernet, herunder om store enkeltengasjementer. Finanstilsynet mener at risikostyringsfunksjonen bør ha fast(e) representant(er) i kredittutvalget for å ivareta rollen med å påse etterlevelse av regelverk og internt rammeverk, og ved behov utfordre om andre risikoforhold. Med en tilstrekkelig sterk og kompetent risikostyringsfunksjon bør banken også vurdere å erstatte funksjonens "anledning til å tiltre kredittutvalget" med en rett til å kreve at vesentlige kredittsaker behandles i styret. Mandatet for risikostyringsfunksjonen bør bli tydeligere når det gjelder hva som skal ligge i utfordrerrollen.

Finanstilsynet noterer styrets presiseringer av rollen til konserndirektør for risikostyring og compliance, herunder at vedkommende fra og med august inneværende år er fast deltager i bankens kredittutvalg med rett til å kreve styrebehandling av enkeltsaker, at funksjonens involvering knyttet til andre vesentlige risikoforhold tydeliggjøres, samt at mandater med mer vil oppdateres tilsvarende.

Styret i banken må sikre at internrevisjonsfunksjonen tildeles nok ressurser til at funksjonen på en tilstrekkelig måte kan oppfylle sitt mandat, herunder å gi råd og anbefalinger om forbedringer. Finanstilsynet noterer at internrevisors timebruk på morbank og døtre var lavere enn det som var lagt til grunn i årsplanen for 2024 og at det for 2025 er lagt opp til noe økning i timebruken. Finanstilsynet mener det er viktig at styret prioriterer internrevisjonen med nok ressurser til å

kontrollere, utfordre og rådgi banken, også på områder hvor det ikke er et spesifikt krav om at internrevisjonen gjennomfører en uavhengig vurdering.

Av styrets svar fremgår det at de er enige i Finanstilsynets kommentarer, men at de mener internrevisors årsplaner og samlede ressursbruk er godt tilpasset konsernets behov.

3.3 Risikokultur, adferd og interessekonflikter

Virksomheten i finansforetak skal drives på en forsvarlig måte (finansforetaksloven § 13-5 (1)) og innrettes slik at det er liten risiko for interessekonflikter (finansforetaksloven § 16-1 (4)).

Finansforetak skal ha retningslinjer og etablere ordninger og rutiner for å identifisere og i tilfelle motvirke risiko for interessekonflikter og andre forhold som strider med kravene til god forretningsskikk. Finanstilsynet forventer at styret og ledelsen i finansforetak har stor oppmerksomhet på å sikre at virksomheten drives forsvarlig og at ansatte oppfordres til å si fra om utilfredsstillende forhold, samt at reaksjoner på eventuelle brudd skal være passende og utøves konsekvent.

Banken har etablert retningslinjer for å identifisere og motvirke interessekonflikter.

Styringsdokumentet er vedtatt av styret og gjelder alle ansatte og tillitsvalgte i konsernet. Banken har også etiske retningslinjer, som er ment å være et navigasjonsverktøy i hverdagen, samt en kanal for at ulike interessenter skal kunne varsle om kritikkverdige forhold. I retningslinjene stilles det klare krav og forventinger til ansatte og tillitsvalgte og det vises til at brudd på retningslinjene kan medføre konsekvenser for arbeidsforholdet.

Det fremgår av protokollene fra styremøtene at alle styremøtene innledes med å avklare om sakslisten medfører habilitetsutfordringer for noen av styremedlemmene. Bankens HR-avdeling arbeider med innføring av et habilitetsregister for å styrke kontrollen med, og å øke bevissthet rundt, habilitet og mulige interessekonflikter. Finanstilsynet legger til grunn at et slikt register vil bidra til at styresekretariatet i forkant av styremøter kan avklare om det er enkelte av styremedlemmene som ikke skal motta alle sakspapirer.

Finanstilsynets inntrykk fra samtale under tilsynsbesøket er at ledelsen synes å ha oppmerksomhet på at kulturen i virksomheten er grunnleggende for å sikre tillit blant kunder og samfunnet for øvrig. Finanstilsynet noterer seg at konsernsjef har etablert flere uformelle fora og plattformer for å kommunisere til og med alle ansatte for å skape engasjement og involvering, samt at banken har lagt til rette for at det skal være enkelt for ansatte å melde fra om forhold som oppfattes som utilfredsstillende.

3.4 Systemet for internkontroll og risikostyring

3.4.1 Risikovurderinger og internkontroll

Det følger av finansforetaksloven § 13-5 første ledd at finansforetak skal ha hensiktsmessige retningslinjer og rutiner for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risiko foretaket er, eller kan bli, eksponert for. CRR/CRD-forskriften § 36 stiller blant annet krav om at mulige risikoer knyttet til vesentlige endringer skal identifiseres og evalueres. Nye produkter og tjenester skal også vurderes ut fra risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering før de tas i bruk, jf. hvitvaskingsloven § 7. Det samme gjelder der det tas i bruk ny teknologi. Også forbrukernes interesser forventes å inngå i risikovurderingene. Etter CRR/CRD-forskriften § 37 skal gjennomføringen av internkontrollen vurderes løpende av ledere på alle vesentlige virksomhetsområder. Finanstilsynet legger til grunn at ledernes evaluering av nøkkelkontrollene er avgjørende for å oppfylle dette forskriftskravet. Vurderingene av internkontrollen skal minst årlig være gjenstand for en oppsummerende vurdering av daglig leder. Oppsummeringen skal behandles av styret. Daglig leder har det overordnede ansvaret for at det etableres et godt kontrollmiljø på alle nivåer i foretaket.

Banken har vedtatt retningslinjer for utvikling og implementering som stiller krav til prosedyrer og ansvarsfordeling for å vurdere risiko før innføring av nye eller vesentlig endrede produkter, tjenester, prosesser, regelverk og ved strategiske endringer. Banken viste under tilsynsmøtet

eksempel på praktisk anvendelse av et egenutviklet system for å støtte gjennomføringen av risikovurderingsprosessen, samt for å dokumentere vurderingene.

For å etterleve kravet om at gjennomføringen av internkontrollen skal vurderes jevnlig og dokumenteres minst årlig, har banken etablert en årlig prosess som inkluderer risikovurderinger og kartlegging av både kunnskap om regler og interne rammeverk samt om gjennomføringen av risikostyring og internkontrollen i banken. Avdeling for operasjonell risiko under CRO tilrettelegger prosessen og oppsummerer ledernes vurderinger i en rapport som danner grunnlag for daglig leders samlede oppsummering som behandles av styret. Gjennomføringen baserer seg etter Finanstilsynets forståelse både på vurderinger av internkontroll av virksomhetsspesifikke forhold og et spørreskjema som alle ledere skal besvare. Banken viste eksempler på dokumenterte nøkkelkontroller, og viste til at kontrollene vurderes med hensyn til om de fungerer hensiktsmessig for det aktuelle virksomhetsområde. Oppsummeringen inkluderer internkontroll i andrelinjen i form av tabeller som viser utdrag fra kontrollfunksjonenes vurderte risikostatus med basis i egne kontrollplaner. Disse tabellene inngår også i funksjonenes risiko- og etterlevelsrapportering. Vurderinger av internkontrollen i datterselskapene inngår også i den oppsummerende rapporteringen til ledelsen og styret.

Finanstilsynets vurdering er at banken har etablert hensiktsmessige prosedyrer for å identifisere og vurdere risiko i endringsprosesser og for å vurdere risiko og internkontroll på ulike nivåer i banken og i vesentlige datterforetak. Finanstilsynet har ellers merket seg at divisjon "Kvalitet og økonomisk kriminalitet" skal bidra til å styrke arbeidet med og eierskapet til internkontroll i første linje.

3.4.2 Risikoappetitrammeverk

Styret skal etter finansforetaksloven § 13-6 fjerde ledd overvåke og styre foretakets samlede risiko og jevnlig vurdere om styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten. Finanstilsynet forventer at styret jevnlig vedtar hvilke typer og omfang av risiko som foretaket kan eksponeres mot for at foretaket skal nå sine forretningsmessige mål, og at det etableres et system for å sikre risikostyring i tråd med vedtatt risikoappetitt. Finanstilsynet forventer at risikostyringssystemet omfatter hele foretaket og at det synliggjør mulige negative konsekvenser av alle vesentlige risikoeksponeringer, også mulige fremtidige risikoer. Systemet bør sikre at all vesentlig risiko måles og følges opp mot vedtatte risikorammer og -mål, at det legger til rette for å integrere risikoappetitten i foretakets risikokultur, og gir muligheter for å vurdere passende risikotaking samt fungerer som et forsvar mot overdreven risikotaking.

Dokumentasjon

Finanstilsynet forventer at rammeverk for risikoappetitt dokumenteres tydelig og helhetlig. Dokumentasjonen bør være tilgjengelig for, og bli kommunisert til, ansatte i foretaket. Rammeverkets sammenheng med andre vesentlige planer og styringsdokumenter, ansvarsforhold og begrepsapparatet må fremgå av dokumentasjonen. Dette skal gjøre risikostyringsrammeverket kjent, herunder sikre klarhet om krav og forventinger som stilles til ulike funksjoner og ansatte i foretaket. Som grunnlag for rammeverket bør foretaket også utarbeide og dokumentere en kategorisering av aktuelle risikoområder og underliggende risikotyper. I sum bør beskrivelsene gi leseren en bedre forståelse av hvilke risikoer og mengden av risiko som er akseptable for foretaket. Deler av rammeverket bør vurderes tilgjengeliggjort for eksterne interessenter.

Bankens overordnede og relativt omfattende styringsdokument for risikostrategi og -policy inkluderer en kort beskrivelse av konsernets risikoappetitt ved at overordnede risikoer og underliggende delrisikoer har blitt tilordnet hvert sitt utsagn som uttrykker et mål eller krav. En ytterligere tabell inkluderer én eller flere risikoindikatorer per underliggende risikotype med tilordnede risikomål og -rammer som uttrykker henholdsvis risikovilje og -evne. I policydokumentet beskrives videre hvordan risikostyringen skal organiseres, hvordan roller og ansvar er fordelt og et rammeverk for risiko- og kapitalstyring.

Finanstilsynet mener at banken bør beskrive rammeverket for risikoappetitt mer helhetlig, slik at styret og andre interessenter enkelt kan få et overblikk over risikoappetitten og prosessen med å vedta den, herunder grunnlaget for de vedtatte risikomål og -rammene.

Finanstilsynet noterer at styret i all hovedsak vurderer risikoappetittammeverket å være hensiktsmessig, men at styret på bakgrunn av Finanstilsynets kommentarer vil gjennomgå rammeverket og vurdere behovet for endringer.

Ansvar, roller og prosess

Finanstilsynet viser til at en effektiv styring av virksomheten med bruk av et risikoappetittammeverk forutsetter at det ligger klare prinsipper og retningslinjer til grunn for prosessen med å utvikle, vedta og anvende rammeverket. Ansvars- og oppgavefordelingen for alle involverte interessenter må fremgå tydelig og det må legges til grunn at rammeverket utvikles og utdypes gjennom prosesser som involverer både styret og øverste ledelse ("top down") og øvrige ledelsesnivåer ("bottom up").

Risikostyringsfunksjonen er ansvarlig for å utvikle rammeverket som skal ligge til grunn for å styre vesentlige risikoer i tråd med vedtatt risikovilje samt å gjennomføre en årlig prosess for å revidere risikoviljen. Prosessen legger etter Finanstilsynets forståelse opp til involvering fra relevante miljøer på ulike nivåer i morbank.

Finanstilsynet mener at banken bør videreutvikle rammeverket, slik at alle vesentlige risikoområder, også etterlevelsrisiko, vurderes mer enhetlig i både rammeverk og i rapportering. Det medfører at compliancefunksjonen bør få et tydelig medansvar for deler av prosessen med å videreutvikle rammeverket. For å sikre god sammenheng med andre viktige plan- og virksomhetsstyringsprosesser, mener Finanstilsynet videre at flere konserndirektører bør involveres og ha en tydeligere rolle i prosessen med fornyelse av risikoappetitten, samt at styret bør involveres tydeligere og fra en tidligere fase.

Finanstilsynet noterer at styret mener compliancefunksjonen, og øvrige relevante funksjoner, allerede er involvert og har et medansvar slik det er angitt, men at banken med bakgrunn i Finanstilsynets kommentarer vil vurdere behovet for endringer.

Risikomåling

For å måle de identifiserte risikoene på en hensiktsmessig måte må det defineres en kombinasjon av kvantitative og kvalitative risikoindikatorer som er egnet til å gi uttrykk for risikonivå og -utvikling. Indikatorene som anvendes bør sikre en mest mulig direkte og objektiv rangering av risikonivå og gi støtte til skjønnsmessige vurderinger.

Banken har i dokumentene som er omtalt over vedtatt et omfang risikoindikatorer som anvendes for å fastsette risikovilje og -evne og for å vurdere og måle faktisk risikonivå.

Finanstilsynet mener banken bør utvikle risikokategoriseringen videre slik at alle relevante risikoer er inkludert og organisert i et hensiktsmessig hierarki og gjøre en ny kritisk vurdering av hva som reelt sett er underkategorier av risiko ("delområde") og hva som er egnede indikatorer som mål på risikonivå. I denne sammenhengen mener Finanstilsynet at flere av risikoutsagnene bør bli tydeligere med hensyn på risikoappetitt og sammenheng med risikomål og -rammer. Enkelte kvantitative grenser for henholdsvis risikovilje og -evne er etter Finanstilsynets vurdering lite intuitive og banken bør vurdere om kvalitative utsagn kan egne seg bedre.

Finanstilsynet noterer at styret vil vurdere behov for eventuelle endringer basert på Finanstilsynets kommentarer.

Risikovilje i forretningsområdene

Finanstilsynet forventer at risikoviljen som er vedtatt på overordnet nivå brytes ned på de forretningsområdene som operativt styrer risikoene i foretaket. Det innebærer at det bør utarbeides tilhørende risikoutsagn, -rammer og -mål for de risikotypene som det er hensiktsmessig å bryte videre ned på de vesentligste virksomhetsområdene.

Bankens forretningsmessige mål på flere områder er brutt ned og fordelt på enheter på lavere organisasjonsnivåer, herunder mål til lønnsomhet. Finanstilsynet mener at et utvalg risikotyper bør

være gjenstand for en tilsvarende fordeling av overordnet risikovilje ned på vesentlige forretningsområder.

Finanstilsynet noterer styrets vurdering av at det med bakgrunn i bankens størrelse og kompleksitet ikke er hensiktsmessig med ytterligere fordeling av risikoappetitt for kredittrisiko til enda lavere organisatoriske nivåer, eller fordeling av risikoappetitt for andre risikokategorier til forretningsdivisjonene.

Rapportering om risiko og etterlevelse

Styret har ansvar for at det mottar informasjon om risikonivået i virksomheten tilstrekkelig hyppig og i tilstrekkelig omfang (CRR/CRD-forskriften § 35 første ledd). Finanstilsynet forventer at risiko- og etterlevelsrapporteringen informerer om både nivået på risiko og grad av etterlevelse, samt at den gjennom å belyse mulige utviklingstrekk og fremvoksende risikoer, engasjerer styret og ledelsen til relevante diskusjoner om risiko.

De interne kontrollfunksjonene for risikostyring og etterlevelse rapporterer jevnlig til styret og ledelsen om vurdert risiko- og etterlevelsprofil, og legger dette frem for styret og dets risikoutvalg. Risikorapporten viser historisk utvikling for ulike eksponeringer mot vedtatte risikorammer supplert med kommentarer. Nivået for etterlevelsrisiko vurderes både på grunnlag av om ulike risikoindikatorer har passert gitte grenser siste periode og med basis i sannsynlighet for fremtidige brudd på lover og regler.

Finanstilsynet mener at risikorapporten kan forbedres ved at innledende vurderinger av overordnet risikoprofil knyttes mer direkte opp mot vedtatt risikoappetitt, slik at styret og ledelsen får en tilstrekkelig presis og helhetlig oversikt målt opp mot den overordnede risikoappetitten som styret har vedtatt. Mer detaljerte illustrasjoner og kommentarer senere i rapporten bør også knyttes tydeligere opp mot vedtatt risikoappetitt, også per forretningsområde. Videre etterlyser Finanstilsynet en mer fremoverskuende og proaktiv tilnærming til formidlingen av det aktuelle risikobildet og -situasjonen foretaket står i, og ved behov tydelige anbefalinger. Med en tydeligere formulert risikoappetitt for eierrisiko mener Finanstilsynet at risikorapporten også må inkludere relevant informasjon og vurderinger av den samlede eierrisikoen.

Compliancerapporteringen til styret og konsernledelsen er omfattende. Finanstilsynet oppfatter at etterlevelse av vedtatt risikoappetitt og nivået på risikoeksponeringen innenfor compliance- og forretningsriskrisiko vurderes og fremstilles hver for seg. Finanstilsynet opplever det som krevende å identifisere hva som er de vesentligste risikoene som styret bør være opptatt av og å få tak i det helhetlige bildet og begrunnelsen for vurdert profil. Finanstilsynet mener også at banken bør avklare og avgrense oppfølgingsansvaret for risikotyper som i dag omhandles i både risiko- og compliancerapportene. Andre tiltak bør også vurderes for å forenkle og redusere på omfang av vurderingsprosesser, og for å spisse rapporteringen mot de vesentlige risikoene.

Finanstilsynet noterer at struktur på risikokategorier og risikoområder innenfor complianceområdet vurderes dersom nye behov oppstår.

Uavhengig vurdering

Etter finansforetaksloven § 8-16 skal internrevisjonen minimum årlig rapportere til styret om risikostyringen og internkontrollen i virksomheten. Som grunnlag for rapporteringen skal internrevisjonen på jevnlig basis, og risikobasert vurdere ulike elementer av foretakets organisering og dets system for risikostyring og internkontroll. Finanstilsynet forventer at internrevisjonsfunksjonen jevnlig inkluderer vurderinger av om foretaket har implementert et helhetlig og hensiktsmessig risikoappetittrammeverk.

Finanstilsynet har merket seg at internrevisjonens planer de siste par årene har omfattet bankens virksomhetsstyring, styring og kontroll og internkontroll, med en rekke konkrete anbefalte tiltak som banken har sluttet seg til. Også i 2025 er det planlagt internrevisjonsprosjekter som dekker styring og kontroll.

Finanstilsynet mener at internrevisjon gjennom sin virksomhet bør kunne bidra til å peke på forbedringer av bankens risikoappetitrammeverk, og at styret bør vurdere å inkludere relevante prosjekter i funksjonens plan.

Vi ber banken sende kopi av endelig tilsynsrapport til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Inga Baadshaug Eide
fung. seksjonsleder

Frode Holmeide
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.